

Valtuustoaloite Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen aluevaltuusto

MIELENTERVEYDEN EDISTÄMISEN KOORDINAATTORIN NIMEÄMINEN JA MIVA-MENETELMÄN KÄYTTÖÖNOTTO

Mielenterveys on terveyden ja hyvinvoinnin perusta. Se vaikuttaa suoraan hyvinvointialueemme palveluiden tarpeeseen, ihmisten työkykyyn ja Pohjois-Karjalan taloudelliseen kestävyteen. Mielenterveyden häiriöt näkyvät työkyvyttömyytenä, pitkinä sairauspoissaoloina sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen ylikuormittumisena. Näillä asioilla on hyvinvointialueemme kantokykyyn ja resurssien riittävyyteen suuri vaikutus.

Mielenterveyden haasteiden ollessa yksi merkittävimmistä kansalaisten hyvinvointiin ja toimintakykyyn vaikuttavista asioista, jää mielenterveys usein näkymättömäksi hyvinvointialueen päätöksissä.

Mielenterveysnäkökulman järjestelmällinen ennakoarviointi puuttuu myös Pohjois-Karjalan hyvinvointialueelta. Tutkittua tietoa tulisi hyödyntää systemaattisesti päätöksenteoksessa kaikkia ikäryhmiä koskien ja sen tulisi näkyä toimenpiteissä sekä arvioinnissa (pääöstä seuraavat mittarit) Mielenterveyden edistämistä ja ennaltaehkäisevää työtä tulee tehdä kokonaisvaltaisesti läpi palvelujärjestelmän. Painopistettä erikoissairaanhoidosta perustasolle on edelleen vahvistettava mielenterveys- ja päihdepalveluissa. Hyvinvointialueiden lakisääteisiin tehtäviin kuuluu edistää terveyttä ja hyvinvointia sekä myös kaventaa eroja eri väestöryhmien välillä. Onnistuminen tässä tulee näkymään taloudessakin myönteisesti.

Sitä, mitä ei arvioi, ei voi kehittää. Kansallisessa mielenterveysstrategiassa 2020–2030 tuodaan esille mielenterveysvaikutusten huomiointi ihmisiin kohdistuvissa päätöksissä sekä johtamisessa. MIVA-menetelmä on vaiheittain etenevä prosessi. Menetelmän ovat laatineet THL, MIELI ry, EHYT ry ja Mielenterveyden keskusliitto. Mielenterveysvaikutusten ennakoarvioinnin (MIVA) menetelmän avulla saadaan päättäjien työtä helpottava aineistoperustainen arviointiraportti suosituksineen. MIVA-työkalu auttaa arvioimaan päätösten ennakoituja vaikutuksia asukkaiden mielenterveyteen. Myönteisten vaikutusten vahvistaminen ja haitallisten seurausten ehkäiseminen on helpompaa. Hyvinvointialueen strategiset tavoitteet tulevat huomioiduiksi, kuten taloudellinen ja inhimillinen kestävyys, palveluiden integraatio sekä ennaltaehkäisy. Lisäksi hyvinvointialueemme tulisi nimetä vastuuhenkilö: mielenterveyden edistämisen koordinaattori, joka vahvistaa ja koordinoi Pohjois-Karjalan mielenterveysosaamista. Koordinaattorin tehtäviin kuuluu rakentaa yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Hyvinvointi alueellamme on nyt mahdollisuus olla suunnannäyttäjä Suomessa, jossa mielenterveysvaikutusten arviointi on yhä vähäistä.

Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Pohjois-Karjalan hyvinvointialue ottaa käyttöön mielenterveysvaikutusten arvioinnin (MIVA-menetelmä) osaksi vaikutusten arviointia. Esitämme myös, että hyvinvointialueelle nimetään vastuuhenkilö, mielenterveyden edistämisen koordinaattori.

JOENSUUSSA 7.5.2026

Allekirjoitukset ja nimenselvennykset

Jenni Tervo

Petteri Tahvanainen

Reetta Haverinen

Maija Kuivalainen

Anni Järvinen

Alia Dannenberg

Ninni Saarinen

Matti Kuittinen

Teija Alanen

Sari Kangas

Outi Kastinen

Sanna Kosonen

Tuula Pakarinen

Sari Pottonen